

Ústavně-právní výbor Senátu Parlamentu ČR

Zpravodajka výboru: JUDr. Daniela Kovářová

Zpravodajská zpráva k senátnímu tisku 62 – 14. funkční období (sněmovní tisk č. 48)

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

I. Obsah návrhu

Poslanecký návrh novely občanského soudního řádu obsahuje změnu pravidel přezkumu rozhodnutí správních orgánů ve věcech soukromého práva podle části páté o. s. ř. Podle novely bude správní orgán do budoucna moci v řízení předkládat písemná vyjádření, nahlížet do spisu, být vyzooměn o nařízeném jednání, žádat, aby mu bylo při jednání uděleno slovo, a soud mu bude zasílat rozhodnutí ve věci samé nebo jiné rozhodnutí, kterým se řízení před soudem končí. S námitkami správního orgánu se soud bude muset vypořádat v odůvodnění rozsudku.

Nová úprava se použije na řízení zahájená po nabytí účinnosti novely.

Účinnost je navrhována dnem 1. července 2023.

III. Legislativní proces

Proces projednávání této předlohy má velmi dlouhou historii. Návrh předložila skupina poslanců Poslanecké sněmovně dne 18. listopadu 2021. Vláda vyslovila dne 15. prosince 2021 k návrhu souhlasné stanovisko. Prvé čtení proběhlo dne 14. října 2022 na 41. schůzi Poslanecké sněmovny. Návrh byl přikázán ústavně-právnímu výboru jako výboru garančnímu. Ústavně-právní výbor návrh zákona projednal dne 2. listopadu 2022 a 7. prosince 2022, přičemž usnesením č. 62 doporučil návrh zákona schválit ve znění pozměňovacího návrhu (úprava účinnosti). Druhé čtení proběhlo dne 11. ledna 2023 na 50. schůzi Poslanecké sněmovny. Kromě zmíněné úpravy data účinnosti nebyly uplatněny žádné pozměňovací návrhy. Třetí čtení proběhlo dne 24. února 2023 na 53. schůzi Poslanecké sněmovny. Návrh zákona byl přijat ve znění pozměňovacího návrhu ústavně-právního výboru. V hlasování č. 87 z přítomných 134 poslanců bylo 132 pro, proti žádný.

IV. Stanovisko zpravodajky

Návrh napravuje nedostatek stávající úpravy občanského soudního řádu, podle něhož při přezkumu rozhodnutí správních orgánů (například Českého telekomunikačního úřadu nebo Energetického regulačního úřadu) nejsou tyto správní orgány účastníky řízení a nedoručuje se jim rozhodnutí ve věci samé ani nejsou o zrušení svých rozhodnutí informovány, takže jim nejsou známy důvody pro případná rušení jejich vlastních rozhodnutí, která ale přitom mohou mít vliv na jejich další rozhodovací proces.

Navrhovaná změna není cizím prvkem v českém soudním procesu, který už zná institut zúčastněné osoby (viz § 34 soudního řádu správního a § 42 trestního řádu) a vedlejší účastenství (viz § 93 občanského soudního řádu). Práva těchto osob jsou omezena ve srovnání s řádnými účastníky řízení, nicméně instituty slouží k ochraně jejich práv a zájmů. Právně je však rozdíl mezi zněním soudního řádu správního a občanského soudního řádu (konkrétně části V., podle níž probíhá přezkum rozhodnutí správních orgánů).

V řízení podle soudního řádu správního právní úprava zúčastněné osoby z pochopitelných důvodů existuje od počátku právní úpravy, v občanském soudním řízení však srovnatelná úprava chybí. Právní úprava vedlejšího účastníka obsažená v občanském soudním řádu dotčenému správnímu orgánu příliš nepomůže. Aby mohl vstoupit do řízení, musí se o něm vůbec dovědět, což v dnešním systému není jednoduché. Navrhovaná právní úprava tento nedostatek napravuje. Za nesystémovou ji proto nepovažuji a také se nedomnívám, že by se snad soudy neuměly prakticky vypořádat s otázkami, jež nastoluje legislativní odbor Kanceláře Senátu.

Jinak je tomu s legislativně technickými připomínkami. Patrně by bylo vhodnější, kdyby se navrhovatel více inspiroval úpravou soudního řádu správního a formulací institutu osoby zúčastněné na řízení, byť lze rozumět typové odlišnosti účastníka na řízení a správního orgánu. Návrh netypicky užívá formulace „může“ namísto zavedené zvyklosti formulované jako „má právo“, jak správně podotýká senátní legislativa. Je otázkou, zda tato formulace byla zvolena záměrně kvůli odlišení procesního postavení správního orgánu od procesního subjektu, či zda jde o nedopatření.

Ztotožňuji se proto s formálními námitkami senátní legislativy a ve spolupráci s ní jsem připravila pozměňovací návrh, který napravuje syntaktickou neobratnost obsaženou v předloze, aniž užívá spojení „má právo“, a současně zhušťuje větné členy navázané na sloveso „může“ a syntakticky problematické „vyrozumění o nařízeném jednání“ odsouvá do části věty za středníkem. V této souvislosti děkuji za pomoc Mgr. Lifkovi.

Z výše uvedených důvodů navrhuji, aby Ústavně právní výbor Senátu schválil návrh ve znění připojeného pozměňovacího návrhu, po jehož přijetí druhá věta § 250c odst. 2 o. s. ř. bude znít takto: „Správní orgán může v řízení předkládat písemná vyjádření, nahlížet do spisu a žádat, aby mu bylo při jednání uděleno slovo; soud správní orgán o nařízeném jednání vyrozumí.“

V. Návrh usnesení

VÝBOR

Doporučuje

- I. Senátu Parlamentu České republiky vrátit **projednávaný návrh zákona Poslanecké sněmovně s pozměňovacím návrhem, který je uveden v příloze;**

II. Určuje

Zpravodajkou výboru k projednání na schůzi Senátu senátorku **Danielu Kovářovou;**

III. Pověřuje

předsedu výboru senátora **Tomáše Goláně**, aby s tímto usnesením seznámil předsedu Senátu Parlamentu České republiky.

V Praze dne 21. března 2023

JUDr. Daniela Kovářová

Pozměňovací návrh
senátorky Daniely Kovářové
k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění
pozdějších předpisů

(senátní tisk č. 62)

V čl. I bodu 1 slova „ , být vyrozuměn o nařízeném jednání a žádat, aby mu bylo při jednání uděleno slovo“ nahradit slovy „a žádat, aby mu bylo při jednání uděleno slovo; soud správní orgán o nařízeném jednání vyrozumí“.

Odůvodnění pozměňovacího návrhu:

Pozměňovací návrh reaguje na připomínky Odboru legislativního Kanceláře Senátu ze dne 10. března 2023.

V Praze dne 21. března 2023

Daniela Kovářová, senátorka